

УДК 165

DOI: 10.32837/apfs.v0i24.865

Інна Іванівна Матюшина

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії

Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна

ЛЕГІТИМАЦІЯ ЗНАННЯ ТА РОЗУМІННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. Стаття присвячена аналізу структури процесу легітимації знання, за допомогою якого можна зрозуміти причини змін, що відбуваються в сучасній освіті. Автор окреслює сучасний спосіб легітимації знань, відповідає на запитання: чому логічні та філософські знання є необхідним підґрунтям сучасної освіти, розглядає яким чином суспільний запит на критичне мислення легітимізує ці знання. Завдяки застосуванню системного підходу, запропонованого А.І. Уйомовим, створюється системна модель легітимації.

Показано, що субстратом системи легітимації знання є вся сукупність інформації, що виробляється людством, життєві запити, практичні потреби. Структурою системи є механізми легітимації знання, тобто процедури, завдяки яким інформація, що набувається, визнається знанням; завдяки яким усвідомлено виробляється саме знання; процедури, які визнають особу такою, яка виробляє та передає знання тощо. До цього рівня відносяться принципи та методи наукового пізнання, процедури присудження кваліфікацій різного рівня (магістр, кандидат наук тощо), вимоги до навчальних програм, уявлення про раціональність, яка є основою західноєвропейського типу мислення та багато інших процедур. Це – реляційна структура.

Обґрунтовано, що концептом системи є норми та цінності, що є актуальними в певний історичний період часу в межах певних соціальних інститутів, та які визначають місце, значимість знання в соціальній системі в цілому, тобто ті якості (у загальному вигляді), які повинні мати знання.

В статті зазначається, що у поняття легітимації знання обов'язково включається проблема передачі знання, освіти. Простеживши тенденції зміни концепту легітимації освіти, ми з'ясували, що ціннісні орієнтації сучасної освіти полягають у тому, що освіта має бути практичною, результативною, доступною з точки зору економічного, соціального та часового ресурсів. Крім того, продемонстровано, що зміна концепту легітимації освіти призвела до зміни розуміння того, яким мають бути знання, тобто до зміни концепту легітимації знання. Концепт легітимації знання як системи включає в себе цінність якісного, правильного, аргументованого мислення, ці вміння можуть забезпечити вивчення філософії та логіки. Але сьогодні попит на філософські та логічні знання формується як запит навчання критичному мисленню. Отже, введення дисципліни «Критичне мислення» є формою легітимації філософії та логіки в навчальному процесі.

Ключові слова: легітимація, легітимація знання, освіта, системний підхід, критичне мислення.

Постановка проблеми. Майже сорок років тому Ж.-Ф. Ліотар написав одну з найвпливовіших та найвідоміших своїх робіт «Стан постмодерну» [1], в якій поставив питання про статус знання, про те, що саме робить знання знанням, прийнятним, легітимним, та про те, як розвиток наук, як природничих, так і гуманітарних, змінює відношення та вимоги до форм викладання, подання, легітимації знань. Можна сказати, що Ж.-Ф. Ліотар простежив як з розвитком знань (донаукових та наукових) змінюється форма легітимації знання у суспільстві та, як наслідок, форми викладання знань; як маючи певне розуміння про те, що є науковим/ненауковим, сучасним/несучасним, суспільство формує вимоги до принципів викладання, до формальної складової освіти. (До речі, сьогодні вважають, що саме ця робота Ж.-Ф. Ліотара започаткувала компетентнісний підхід в освіті). Положення, що ми (зараз, в

Україні) живемо в межах культури постмодерну, епохи постмодерну, у постмодерному суспільстві, давно вже не визиває зауважень та заперечень, але те, що постмодерні культуруотворюючі принципи вимагають іншого підходу до форм легітимізації знання, легітимізації навчання, українське суспільство почало обговорювати відносно нещодавно. Сьогодні в Україні триває реформа освіти, ставляться питання про сучасність наявної освіти всіх рівнів, тобто ми спостерігаємо процес зміни форм легітимізації освіти.

Питання легітимізації знань стосується передусім форми легітимізації, проте ми розуміємо, що форма та зміст знаходяться у діалектичній єдності, отже проблеми зміни форми стосуються зміни форми та змісту - це перше. Друге: реформування, зміни як види процесу розвитку, також мають діалектичний характер. Зовнішнє це виглядає як відмова від старих форм, змістів та привнесення нових змістів та форм, але, ми пам'ятаємо, що це поверхневий погляд, це неправильне, викривлене розуміння розвитку, яке не відбиває справжнього процесу розвитку. Внутрішньо у процесу розвитку старий зміст-форма не відкидається, а в знятому виді міститься в новому змісті-формі. Що стосується української реформи освіти, тобто легітимізації знань та процесів навчання, адекватних, сумірних сучасному стану суспільства, то в цьому процесі нас цікавлять процеси поступової зміни легітимізації знання та освіти в цілому, а також місце філософії та логіки в освіті, та їх легітимізація. Зовнішньо ситуація в Україні виглядає наступним чином: ми всі пам'ятаємо, як на хвилі реформ вищої освіти у 2015 році проходило обговорення питання щодо необхідності та доречності курсу «Філософії» в системі вищої освіти. Це обговорення точилося навколо питань сучасності / несучасності, результативності / нерезультативності філософських знань в системі освіти. Ми чули багато голосів на користь відмови від філософії (і логіки, яка перестала бути обов'язковою дисципліною навіть в юридичній освіті) як застарілої форми знання. З іншого боку, набула популярності ідея щодо впровадження курсу Критичного мислення майже на всіх рівнях освіти, курсу, який, на думку багатьох, є новим знанням, новим предметом, що є адекватним сучасним запитам суспільства. Все це зовнішні прояви процесу зміни парадигми легітимізації знання. Отже, є необхідність прояснення справжніх механізмів змін, які відбуваються у сучасній освіті.

Мета статті - проаналізувати структуру легітимізації знання, окреслити сучасний спосіб легітимізації знань, відповісти на запитання: чому логічні та філософські знання є необхідним підґрунтям сучасної освіти, та розглянути як суспільний запит на критичне мислення легітимізує ці знання.

Питання про легітимізацію знання, різні його прояви розглядали Ж.-Ф. Ліотар, М. Фуко, П. Бурдьє. Ми будемо орієнтуватись на вже згадану роботу Ж.Ф. Ліотара «Стан постмодерну». Для того, щоб зрозуміти, як відбуваються зміни в системі легітимізації знання, які саме зміни, необхідно звернутись до структури легітимізації як такої. Варіант структури легітимізації було запропоновано у статті М. Тура «Поняття легітимізації: основні парадигми розуміння» [2], що дозволила авторові розглянути та систематизувати різні тлумачення цього терміну. Структура легітимізації, на думку М. Тура, складається з наступних компонентів:

«1) Суб'єкт легітимізації - легітимізаційних дій (ХТО легітимує – жерці, теологи, владні структури, ідеологічні центри, ЗМІ тощо). Це суб'єкт активний.

2) Об'єкт (ЩО легітимується) - це передусім соціальний інститут, соціальна практика, соціальні явища, політика – все, що зачіпає інтереси людей, постає соціально значимим.

3) Смысловий універсум (в референції ДО ЧОГО легітимується). Це - метафізичні та наукові картини світу, нормативні та ціннісні системи: міфологія, релігія, наука, мораль, філософські парадигми.

4) Механізм (ЯК, у який спосіб легітимується).

5) Носії легітимних уявлень - індивіди. Це також суб'єкт, але пасивний (реципієнт). Він є точкою перетину, впливу легітимаційних дій» [2, с.10].

І далі автор пише: «Як бачимо, в легітимаційному процесі відбувається свідоме надання соціальним інститутам суб'єктивної значущості згідно з уявленнями про цінність, благо та належне. А це значить, що будь-яка легітимація здійснюється в ціннісно-нормативному полі й спирається на нормативний консенсус в суспільстві щодо значень життєвого світу» [2, с.11]. Це останнє зауваження, що виокремлено курсивом, дуже важливе. Звернемо увагу на те, що центром легітимації є смисловий універсум (смисли-цінності, визнані суспільством) і це дозволяє нам стверджувати, що елементи, зазначені в цій структурі, не є однопорядковими, вони мають різну ієрархічну значимість.

Більш продуктивним для розуміння структури легітимації, на наш погляд, буде застосування системного підходу, запропонованого А.І. Уйомовим, та створення системної моделі легітимізації. Системна модель включає в себе три рівні: рівень концепту, рівень структури та рівень субстрату. А.І. Уйомов дає два визначення системи: «Системою буде будь-який об'єкт, у якому має місце будь-яке відношення, що має деяку заздалегідь визначену властивість» та «Системою є будь-який об'єкт, у якому мають місце будь-які властивості, що перебувають у деякому заздалегідь заданому відношенні» [3, с.120-121]. Відповідно першому визначенню концептом є заздалегідь визначена властивість (системоутворююча властивість); структурою – відношення, що мають цю властивість, що реалізують його; субстрат – об'єкт (об'єкти), що реалізує на собі цю структуру. С точки зору другого визначення, концептом є заздалегідь задане (системоутворююче) відношення; структурою – властивості елементів, на яких реалізується системоутворююче відношення, а субстрат – самі ці елементи.

Отже, концептом системи легітимації є смисловий універсум (смисли-цінності як властивості, або норми як відношення), структурою – механізм легітимації, а саме: через які відношення, чи через які властивості соціальні явища, інститути тощо можуть бути (стати) легітимними. А субстратом системи є самі об'єкти та/або його елементи, які піддаються легітимації. Що стосується суб'єктів легітимації, як активних, так і пасивних, то вони, з одного боку, мають безпосереднє відношення, впливають на кожен рівень легітимації; з іншого боку, не є відокремленими ні від смислового універсуму (він не існує поза суб'єктів), ні від механізмів, ні від об'єктів (вони є суспільними явищами, які теж поза суб'єктів не існують), тому їх не можна виділяти як окремий елемент.

Другий момент, що вимагає уточнення, це прояснення поняття «легітимація знання». Енциклопедичний словник «Сучасна західна філософія» дає наступне визначення: «Легітимація знання – поняття, що відображає взаємозв'язок виробництва знання, його контролю та визнання в рамках певних соціальних інститутів і владних відносин. Це поняття зміщує акцент з традиційних уявлень про іманентну логіку розвитку знання і його обґрунтування на механізми сходження епістемічних і соціальних структур» [4, с.151]. Тобто мова йде про механізми, форми, завдяки яким знання визнаються суспільством істинними, і як розвиток науки впливає на зміну цих форм, з одного боку, і як ці форми диктують напрями розвитку наук.

Звернемо увагу на те, що в поняття «легітимація знання» включається і проблема форм передачі знання, тобто проблема легітимації освіти. Ж.Ф. Ліутар пояснює це таким чином: «Істинність висловлювання та компетенція того, хто висловлюється залежить, таким чином, від схвалення колективу рівних по компетенції. Отже, потрібно формувати рівних. Дидактика забезпечує таке відтворення (відтворення знань – І.М.)»

[1, с. 65]. Легітимація знання неможлива без освіти, по-перше. По-друге, простежуючи історію легітимації знання, Ж.Ф. Ліотар продемонстрував, що на початку 20 століття почався процес делегітимації знання, і в першу чергу наукового знання. Але не процес делегітимації освіти, оскільки ця система змінила свій концепт, свої цілі. Чи є в цьому парадокс? Насправді, немає. Процес легітимації знання, в першу чергу, за Ліотаром, пов'язаний з правилами мовної гри та комунікацією [1, с.101], отже просто змінились правила гри, змінились легітимуючі контексти, само поняття «знання» набуло нових конотацій. І сьогодні знання теж набувають певну легітимацію через процеси відтворення, комунікації, передачі. Таким чином, говорячи про легітимацію знання ми також будемо включати в це поняття питання про легітимацію освіти (відтворення, передачу знання), оскільки саме легітимація освіти і говорить про те, які знання варті відтворення, передачі, а які – ні (за думкою легітимуючої більшості), тобто є частиною процесу легітимації знання.

Отже, субстратом системи легітимізації знання є, звичайно, вся сукупність інформації, що виробляється людством, життєві запити, практичні потреби. Структурою системи є механізми легітимізації знання, тобто процедури, завдяки яким інформація, що набувається, визнається знанням; завдяки яким усвідомлено виробляється саме знання; процедури, які визнають особу такою, яка виробляє та передає знання тощо. До цього рівня відносяться принципи та методи наукового пізнання, процедури присудження кваліфікацій різного рівня (магістр, кандидат наук тощо), вимоги до навчальних програм, уявлення про раціональність, яка є основою західноєвропейського типу мислення та багато інших процедур. Це – реляційна структура.

Концептом системи є норми та цінності, що є актуальними в певний історичний період часу в межах певних соціальних інститутів, та які визначають місце, значимість знання в соціальній системі в цілому, тобто ті якості (у загальному вигляді), які повинні мати знання.

Система легітимізації знання в цілому є атрибутивною. На перший погляд сам концепт задає структуру легітимізації знання, яка вже «обирає» лише певні елементи субстрату для своєї реалізації. Саме з цієї точки зору розглядає процес легітимізації знання Ж.-Ф. Ліотар у роботі «Стан постмодерну», в принципі тієї ж точки зору дотримується М. Тур, визначаючи структуру легітимації. Але можна зазначити також, що накопичена інформація, що обробляється механізмами легітимації знання та яка становиться новим знанням, поступово впливає на переосмислення концепту, зміну концепту та перегляд структурних процедур легітимації знання. Можлива також ситуація, коли інформація, практичні потреби є лише частково легітимізованими, не повністю піддаються механізмам легітимізації. Накопичення такої «частково» легітимізованої інформації також може призводити до перегляду концепту. Подібну ситуацію описав Т. Кун в роботі «Структура наукових революцій»[5] як причину переходу від періоду «нормальної» течії науки, до «революційного» періоду, тобто накопичення субстрату, який лише частково піддається структуруванню (а це означає, що і структури не виконують свою функцію) приводить до того, що старий концепт вже не може виконувати свої функції, іде пошук нового концепту та з новим концептом встановлюються нова (оновлена) структура. Можна сказати, що ця система така, що сама себе врегульовує, зміна субстрату може впливати на зміни концепту та структури. Зовнішні, примусові дії по її реформуванню, врегулюванню можуть нашкодити процесу легітимації знання у тому разі, якщо ті, хто проводять реформи, не розуміють ані структури легітимації знання та освіти, ані значення, місця кожного її структурного елемента, ані усвідомлення того, що центральним елементом системи є концепт, і лише з усвідомлення цього можна починати змінювати систему. Але це, так кажучи, і є

«системна помилка» не тільки сьогодні, і не тільки в середині реформування освіти. «Часто-густо в економіці та політиці ми бачимо мішанину в уявленнях, безпорадність і суперечність в планах дій, що викликано не просто браком знань і професіоналізму – це кидається в очі на кожному кроці, - а браком так необхідного в новій ситуації розуміння відповідних цінностей. Невизначеність, невпевненість базових ціннісних цілеспрямовань (цілей) диктує плутанину й мішанину в уявленнях... бо невизначеність цілей завжди мотивує невпевненість мети. Звідси виникає бажання компенсувати брак цінностей псевдоповнотою уявлень, штучних образів, коли малюється квазі-раціоналізована “від імені науки”, “об’єктивності” “довершена” картина. Але по суті тут витворюється міф» [6, с.41], - писав український дослідник А. Лой ще у середині 90-х років.

Сучасна ситуація тотального незадоволення всіма рівнями освіти в Україні – це ситуація кризи в системі легітимації знання та освіти. З одного боку, Міністерство освіти та науки пропонує новий (для нашої системи) концепт освіти (Болонська система, компетентнісний підхід), який реалізується за допомогою старих структур та не звертаючи увагу на субстрат (потреби практичні, наприклад) і формування нових концептів. З іншого боку субстрат (життєві потреби в певних спеціалістах, навичках, інформації, знанні) лише частково проходить механізм легітимації, а значить старі структури легітимації вже не можуть впоратися з новими викликами субстрату і сам субстрат «вимагає» утворення нового концепту, та інших механізмів. Ми бачимо неузгодженість рівнів системи, а також протилежні вектори змін системи легітимації знання та легітимації освіти. Наприклад, нещодавно авторці статті запропонували провести серію лекцій-тренінгів, при цьому з’ясувалось, що диплом Національного університету з фахом «викладач» та диплом кандидата наук не є достатньо «хорошою» легітимізацією фаху, більш вагомим для легітимності викладача був би диплом (сертифікат) «тренера», «коуча» (нагадаю, що такі дипломи видають недержавні організації, не обов’язково освітні організації, частина з яких не має державної сертифікації, та для того, щоб їх отримати потрібно пройти лише курси). Подібні приклади неузгодженості ми бачимо постійно.

Ця неузгодженість виникає на рівні концептів, яким підпорядковуються інші елементи структури легітимації знання та освіти. За Ж.-Ф. Ліотаром, концепт легітимації знання пройшов певну еволюцію: від цінності знання самого по собі через цінність нормативності знання до визнання ефективності як головної чесноти знання в епоху постіндустріального суспільства. За думкою французького філософа, стан постмодерна характеризується новим концептом в структурі легітимності знання – паралогізмом, коли правила мовних ігор становляться гетерогенними, а науковці (тобто ті, хто займається продукуванням знання) займаються пошуком розбіжностей, а не консенсусу [1, с.154-156]. З цього виходить, з одного боку, що в принципі узгодження різних правил легітимації знання та освіти між різними соціальними структурами неможливо, не має сенсу, і тоді ситуація, в якій опинилась авторка статті, говорить лише про те, що наше суспільство дійсно живе за правилами постмодерного світогляду і вимагати консенсусу, узгодження правил не потрібно, бо неможливо (правила, які діють в одній локальній структурі не діють в іншій), і, як наслідок, нарікати на сучасну реформу систему освіти теж не має сенсу. Але, якщо розглядати ситуацію не лише з теоретичної позиції, а аналізувати реальний стан запитів на отримання знання та освіти, ми побачимо, що запит на знання є, причому концептом (цінністю) цього знання є результативність, ефективність, практичність, а не концентрація на розбіжностях. Тому і є точки перетинання між різними соціальними системами – системою академічного знання та освіти, й системою, що останніми десятиліттями народжується, – системою практичного знання для практичної діяльності, що виступає альтернативою освіти, яка

легітимована державою. І все одно маємо констатувати: ми живемо в стані постмодерну, в прийнятті існування різних легітимаційних систем, але основною цінністю цього стану є не концентрація та пошук розбіжностей, несхожестей, а констатування факту, що вони (ці системи) існують, вони різні, але в певних своїх цілях можуть бути схожими.

Повернемось до тенденції, про яку говорить Ж.Ф. Ліотар, що була започаткована ще у 19 столітті, коли основною цінністю, концептом легітимації освіти стала результативність, практичність знання. Розвиток цієї тенденції простежується у 19, 20 та 21 столітті. При такому розумінні цілі пізнання, знання – це не тільки і не стільки інформація, а розуміння того, як її застосувати, навички її застосування, вміння аргументувати, доводити істинність, правильність її використання. При цьому тенденція розвитку закладів освіти, особливо вищої освіти йшла за принципом доступності освіти. Доступність освіти розвивалась в межах двох ресурсів: економічного та соціального – і ці ресурси стали ціннісним показником розвитку освіти та розвитку знання. До систем вищої освіти поступово, протягом 20 століття, стали залучатися різні верстви населення. Останні 10-15 років додали ще один ціннісний ресурс, який впливає на визнання легітимності освіти, - час, який затрачений на отримання знання, що буде практичним, результативним, ефективним. Чим менше часу затрачено на освіту, тим вона краще. Цей ціннісний ресурс суттєво вплинув на концепт системи легітимації знання та освіти. Звісно, цей ресурс став можливим завдяки бурхливому розвитку інформаційних технологій, з принциповою доступністю інформації. Поява і швидкий розвиток он-лайн освіти – це результат визнання часу як елемента концепту легітимації освіти. Ми знаємо, що останніми роками сертифікати певних он-лайн курсів визнаються легітимними, рівними дипломам вищих навчальних закладів. Ще одним важливим наслідком визнання часу як важливого ресурсу освіти стала відмова від курсів, які дають узагальнене знання, в тому числі курсів загальногуманітарного навантаження, які не дають безпосереднього практичного ефекту. Вищі навчальні заклади поступово намагаються відмовитися від таких курсів. На початку статті ми згадували події 2015 року і спробу відмовитись від курсу філософії у вищих навчальних закладах. Отже, практичність та економічна, соціальна і часова доступність є на сьогодні ціннісними орієнтирами отримання знання.

Все це призвело до того, що в концепті знання як системи інформація втратила свої позиції, вона стала субстратом, а концептом становиться вміння шукати, аналізувати, застосовувати субстрат-інформацію, верифікувати та фальсифікувати, аргументувати, доводити свою позицію іншій людині тощо. Тобто концептом структури легітимації знання сьогодні є процес мислення (правильного, якісного), вміння аргументувати, продемонструвати цей процес, застосувати результат роздумів за конкретних обставин. Перераховані вміння розвиваються в процесі вивчення передусім філософії та логіки. І за обставин, коли ці дисципліни вилучаються з програм вищих навчальних закладів, попит на вміння, які напрацьовуються ними, є явно вираженим. Ця суперечність сьогодні розв'язується введенням навчальної дисципліни, що носить назву «Критичне мислення».

Відносно розуміння того, що є критичним мисленням взагалі, які компоненти мислення входять до складу критичного мислення наразі немає єдиної позиції, єдиної думки. До цього питання звертались багато вітчизняних та зарубіжних авторів. Найбільш сумірними нашим роздумам щодо наповненості поняття критичного мислення та відповідного навчального курсу є позиції американських філософів М. Ліпмана [7] та М. Вайнстейна [8], які доводять, критичне мислення ґрунтується на логіко-філософських знаннях, а також будують дисципліну «Критичне мислення» як практичну логіко-філософську дисципліну. А також є слушною позиція вітчизняного

логіка та філософа О. Тягло, який продовжує та розвиває цю лінію розуміння курсу критичного мислення [9].

Отже, суспільний запит на введення дисципліни, що допомагає розвивати критичне мислення, є вимогою повернути філософію та логіку до навчальних курсів, та побачити в них практичну складову. Іншими словами, дисципліна Критичне мислення є формою легітимації філософії та логіки в навчальному процесі.

Проаналізувавши структуру процесу легітимації, ми вивели структуру процесу легітимації знання та освіти, зазначивши, що у поняття легітимації знання обов'язково включається проблема передачі знання, освіти. Простеживши тенденції зміни концепту легітимації освіти, ми з'ясували, що ціннісні орієнтації сучасної освіти полягають у тому, що освіта має бути практичною, результативною, доступною з точки зору економічного, соціального та часового ресурсів. Крім того, ми продемонстрували, що зміна концепту легітимації освіти призвело до зміни розуміння того, яким мають бути знання, тобто до зміни концепту легітимації знання. Концепт легітимації знання як системи включає в себе цінність якісного, правильного, аргументованого мислення, ці вміння можуть забезпечити вивчення філософії та логіки. Але сьогодні попит на філософські та логічні знання формується як запит навчання критичному мисленню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Ж.-Ф. Лиотар; пер. с фр. Н.А. Шматко. – Москва : Институт экспериментальной социологии; СПб.: Алетейя, 1998. – 160 с.
2. Тур М. Поняття легітимації: основні парадигми розуміння / Микола Тур // Філософська думка. – №5. – 2009. – С.9-21.
3. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем / А.И. Уемов. – М.: Мысль, 1978. – 272 с.
4. Современная западная философия. Энциклопедический словарь / Под ред. О. Хеффе, В.С. Малахова, В.П. Филатова, при участии Т.А. Дмитриева. Ин-т философии. – М.: Культурная революция, 2009. – 392 с.
5. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун; пер. с англ. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 605 с.
6. Лой А. Мета (Zweck) та ціль (Ziel): ідеали та цінності // Філософські студії Київського університету. - Вип.1. – 1995. – С. 36-45.
7. Липман М. Критичне мислення: чим воно може бути? / М. Липман. – Постметодика. – 2005. – № 2 (60). – С. 33-42.
8. Вайнстейн М. Каркас для критичного мислення / М. Вайнстейн. – Постметодика. – 2005. – № 2 (60). – С. 42-46.
9. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник / О.В. Тягло. – Х.: Вид.група «Основа», 2008. –189 с.

ЛЕГИТИМАЦИЯ ЗНАНИЯ И ПОНИМАНИЕ ТЕНДЕНЦИЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ

Аннотация. Статья посвящена анализу структуры процесса легитимация знания, с помощью которого можно понять причины изменений, которые происходят в современном образовании. В статье отмечается, что в понятие легитимация знания обязательно включается проблема передачи знания, образования. Проследив тенденции изменения концепта легитимация образования, мы выяснили, что ценностные ориентации

современного образования состоят в том, что образование должно быть практичным, результативным, доступным с точки зрения экономического, социального и временного ресурсов. Кроме того, продемонстрировали, что изменение концепта легитимация образования привело к изменениям понимания того, каким должно быть знание, то есть к изменению концепта легитимация знания. Концепт легитимации знания как системы включает в себя ценность качественного, правильного, аргументированного мышления, Эти умения могут обеспечить изучение философии и логики. Но сегодня спрос на философские и логические знания формируется как запрос на обучение критическому мышлению. Следовательно, введение дисциплины критического мышления является формой легитимации философии и логики в учебном процессе.

Ключевые слова: легитимация, легитимация знания, образование, системный подход, критическое мышление.

LEGITIMATION OF KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING OF TRENDS IN EDUCATIONAL PROCESSES

Abstract. The paper analyzes the structure of legitimation process knowledge to help you understand the reasons for the changes occurring in modern education. The author outlines the modern way of legitimation knowledge, answering the question: why logical and philosophical knowledge is a necessary basis for modern education, examines how public inquiry into critical thinking legitimizes this knowledge. By applying a systematic approach proposed by A.I. Uyomov, a system model of legitimation is creating.

It is shown that substrate system legitimation of knowledge is the totality of the information produced by mankind, life needs and practical needs. Structure of the system are the mechanisms of legitimation of knowledge, that is the procedure by which information is acquired, recognized knowledge; whereby the knowledge are consciously made; procedures to recognize such a person, who produces and transmits knowledge etc. This level includes the principles and methods of scientific knowledge, procedures for the award of qualifications at different levels (Master, PhD, etc.), requirements for training programs, the idea of rationality, which is the basis of Western way of thinking and many other procedures. This is a relational structure.

It is proved that the concept of the system is the norms and values, that are relevant in a certain historical period within certain social institutions, and which determine the place, the importance of knowledge in the social system as a whole, that is the quality (in general), who must have knowledge .

The article states that the concept of legitimation of knowledge must include the issue of transfer of knowledge and education. Following the trends in the concept of legitimation of education, we found that the value orientation of modern education consists in the fact that education should be practical, effective, affordable in terms of economic, social and time resources. Also it has been demonstrated that change in the concept of legitimation of education has led to changes in understanding of what knowledge should be, that is to change the concept of legitimation of knowledge. The concept of legitimation of knowledge as a system includes the value of qualitative, correct, reasoned thinking, these skills can provide the study of philosophy and logic. But today, the demand for philosophical and logical knowledge is shaped as a demand for teaching critical thinking. Therefore, the introduction of the discipline "Critical Thinking" is a form of legitimation of philosophy and logic in the educational process.

Keywords: legitimation, knowledge legitimation, system approach, education, critical thinking.